

Ενότητα 1^η

Προοίμιον §§ 1 – 3

Κείμενο

1. *Εἰ μὴ συνήδη, ᾧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι.*
2. *ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακειόμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεται.*
3. *ἀξιῶ δέ, ᾧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλεόν εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι <καὶ> περὶ τὰ ἀκούσῃ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ παρὰ τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι. πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐκ ἵππευον οὐτ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.*

Ο Μαντίθεος
ελπίζει στην
έγκριση της
βουλευτικής του
ιδιότητας

Το κατηγορητήριο

Μετάφραση

1. Αν δεν ήξερα καλά, βουλευτές, ότι οι κατήγοροι θέλουν με κάθε τρόπο να με βλάπτουν, θα τους χρωστούσα μεγάλη ευγνωμοσύνη γι' αυτήν την κατηγορία· γιατί νομίζω πως για όσους έχουν συκοφαντηθεί άδίκια, είναι αίτιοι πάρα πολύ μεγάλων αγαθών αυτοί, που τους αναγκάζουν να λογοδοτήσουν για τις πράξεις της ζωής τους.
2. Εγώ άλλωστε έχω τόσο μεγάλη εμπιστοσύνη στον εαυτό μου, ώστε ελπίζω ότι, και αν κάποιος τυχαίνει να φέρεται άσχημα (ή εχθρικά) προς εμένα, όταν με ακούσει να μιλάω για τις πράξεις μου, θα αλλάξει γνώμη και στο εξής θα με θεωρεί πολύ καλύτερο.
3. Έχω την αξίωση, βουλευτές – αν τούτο μόνο σας αποδείξω, ότι δηλαδή διάκειμαι φιλικά προς το παρόν πολίτευμα και ότι είμαι αναγκασμένος να συμμετέχω μαζί σας στους ίδιους κινδύνους -, να μην ωφεληθώ σε τίποτε παραπάνω· αν όμως αποδεικνύομαι ότι έχω ζήσει (και) όσον αφορά στα υπόλοιπα (ζητήματα) με μέτρο και πολύ (διαφορετικά), παρά την αντίληψη (που επικρατεί) και παρά τις διαδόσεις των εχθρών μου, σας παρακαλώ να με επιδοκιμάσετε (:να εγκρίνετε την εκλογή μου) και να θεωρείτε ότι αυτοί είναι χειρότεροι. Πρώτα θα αποδείξω ότι δεν ήμουν (:δεν χρημάτισα) ιππέας ούτε διέμενα στην πόλη κατά την περίοδο των Τριάκοντα ούτε είχα συμμετοχή στο τότε καθεστώς.

Λεξιλογικά σχόλια

Ομόρριζα - Παράγωγα

συνήδη	= συνείδηση, συνειδητός, ειδήμονας, ιστορία
εἶχον	= ἔξη (συνήθεια, εθισμός), ἐξής, σχολή, σχεδόν, σχήμα, σχέση, αποχή, ανακωχή, μέτοχος, ευεξία, ευελιξία, καχεκτικός, κληρούχος
διαβεβλημένοις	= βολή, βλήμα, βόλι, βλητικός, βέλος, βελόνη-ι, ἔμβολο, εμβέλεια, εμβόλιο, ἀπόβλητος, διάβολος
βεβιωμένων καταστήναι	= βίωση, βιώνω, βίωμα, ἀβίωτος, βιωτικός (ορθότερα: βιοτικός) = στάση, ἀποστάτης, ἀστατος, σταθμός, στάθμη, σταθερός, ἀνάστημα, ἐπιστήμονας, καθεστώς, κατεστημένο
τυγχάνει	= τύχη, ἐπίτευξη, συνέντευξη, ἐπίτευμα, τυχερός, ἀτυχος
ἀηδῶς	= ἀηδής, ἀηδία, ἀηδιαστικός
διακειόμενος	= κείμενο, κείτομαι, κοίτη, κοιτώνας, πρόκειται, κατάκειμαι
λέγοντος	= λόγος, λέξη, λέσχη, λεκτικός, ἀδολέσχης (=φλύαρος), λογάς, ρήμα, ρήση, ρήτορας, ἔπος, ἐπικός, ορθοεπής (=αυτός που εκφράζεται σωστά), ἀμετροπέπεια
ἀκούσῃ	= ἀκοή, ἀκουσμα, υπήκοος, ἀκουστός, ζακουστός
μεταμελήσειν	= μέλημα, μέληση, μεταμέλεια, μελέτη, ἐπιμέλεια
βελτίω	= βελτιώνω, βελτίωση, βελτιωτικός

<i>ἡγήσασθαι</i>	= ηγεμόνας, ηγεμονία, ηγήτορας, ηγεσία, ηγέτης, διήγηση, διήγημα, καθηγητής
<i>ἐπιδείξω</i>	= ἐνδείξη, δείγμα, αναπόδεικτος, δείκτης, επιδειξιάς, επιδειξιομανής, επιδεικτικός
<i>εὖνους</i>	= εὖνοια, ευνοώ, ευνοϊκός
<i>φαίνωμαι</i>	= φάση, επίφαση, φάσμα, φανός, άφαντος, καταφανής, φανερός, φανερώνω, φάντασμα
<i>δόξαν</i>	= δόξα, άδοξος, δόκηση, δοκησίσοφος (=αυτός που θεωρεί τον εαυτό του σοφό), αδόκητος, δόκιμος, δοκιμή, δοκίμιο, δόγμα
<i>δέομαι</i>	= δέηση, ενδεής, ένδεια
<i>χειρόους</i>	= χειρότερος, χειροτερεύω, χειροτέρευση
<i>ἐπεδήμουν</i>	= επιδημία, επιδημητικός, δήμος, δήμευση, δημοτικός

Ποιητικά σχήματα

Απροσδόκητο ή ‘παρά προσδοκίαν’.....	«Εί μὴ συνήδη... τῆς κατηγορίας»
Υπερβολή.....	«ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα... ἡγήσασθαι»
Υπόσταση.....	«οὕτω σφόδρα... ὥστ’ ἐλπίζω»
Πολυσύνδετο.....	«οὐκ ἴππευον... οὐδὲ μετέσχον»
Αντιθέσεις.....	«ἐὰν μὲν τοῦτο... ὡἐὰν δὲ φαίνωμαι», «ἐμὲ μὲν... τούτους δὲ ἡγεῖσθαι»

Ερμηνευτικά σχόλια

Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 84 – 85.

Εργασίες

1. Ο Μαντίθεος αρχίζει το λόγο του με ένα παράδοξο. Ποιο είναι αυτό και τι σκοπό έχει;
2. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 85, άσκηση 1.
3. Από όσα λέει ο Μαντίθεος στο Προοίμιο του λόγου του πώς διαγράφεται το ήθος των κατηγορών του;
4. Τι επιδιώκει ο αγορητής να διεγείρει στις ψυχές των βουλευτών και γιατί;
5. Να συγκρίνετε το προοίμιο με το προοίμιο του «Υπέρ Αδυνάτου»* λόγου του Λυσία και να επισημάνετε τις ομοιότητες και τις διαφορές που υπάρχουν.
6. Να κλιθούν τα ουσιαστικά και να αναγνωριστούν γραμματικά όπως συναντώνται στο κείμενο: *τρόπου, χάριν, κατηγορίας, πράγμασι, δόξαν*
7. Να γίνει χρονική αντικατάσταση στα ρ. *εἰμί, πιστεύω*
8. Να γραφούν τα παραθετικά των: *κακῶς, άδίκως, σφόδρα, πολλήν, μεγίστων, αἰτίους, βελτίω, πλέον, χειρόους*

* Παράλληλο Κείμενο

Κύριοι βουλευτές, δεν απέχω πολύ από το να χρωστώ ευγνωμοσύνη στον κατήγορο, επειδή μου ετοίμασε αυτή εδώ τη δίκη. Γιατί, ενώ πρωτύτερα δεν είχα αφορμή, με βάση την οποία να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα δα εξαιτίας του έχω πάρει (αφορμή). Και θα προσπαθήσω να σας αποδείξω με το λόγο μου ότι απ' τη μια αυτός λέει ψέματα και απ' την άλλη ότι έχω ζήσει μέχρι σήμερα άξιος πιο πολύ για έπαινο παρά για φθόνο· γιατί, νομίζω πως ετούτος δε μου ετοίμασε για κανένα άλλο λόγο αυτήν εδώ τη δίκη παρά μόνο από φθόνο.

(Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης. 2002. *Λυσίας. Ι, Υπερασπιστικοί Λόγοι*. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Πρόλογος Χ. Τσολάκης. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος.)